

Warszawa, dnia 27 maja 2015 r.

KMP.575.11.2015.MF

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Domu Pomocy Społecznej PCK „Wrzos” w Ostrołęce
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 13 marca 2015 r., do Domu Pomocy Społecznej PCK „Wrzos” w Ostrołęce (zwanego dalej: dps, domem, placówką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej: KMP lub mechanizmem): Wojciech Sadownik, Przemysław Kazimirski (prawnicy), Małgorzata Molak (pedagog resocjalizacyjny), Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog).

Przedstawiciele KMP sprawdzili na miejscu sposób przestrzegania praw mieszkańców dps, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z panią Bożeną Podbielską - dyrektorką placówki;
- dokonano oglądu budynku mieszkalnego domu, w tym: wybranych losowo pokoi mieszkańców, świetlicy, sanitariatów, kuchni;
- przeprowadzono w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami dps;
- przeprowadzono indywidualne rozmowy z losowo wybranymi mieszkańcami domu;
- poddano analizie wybraną dokumentację, dostępną na miejscu m.in.: książki raportów pielęgniarstwa, losowo wybrane akta osobowe mieszkańców.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną.

Z racji obowiązków służbowych dyrektor placówki nie uczestniczyła w rozmowie podsumowującej efekty przeprowadzonych czynności. Reprezentanci KMP poinformowali wskazanego przez dyrektor domu pracownika dps o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki.

2. Charakterystyka placówki

Dom Pomocy Społecznej Polskiego Czerwonego Krzyża „Wrzos” przy ul. I Armii Wojska Polskiego 32 w Ostrołęce przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych. Pojemność domu wynosi 17 miejsc. Dom prowadzony jest przez Oddział Rejonowy PCK w Ostrołęce, który realizuje w ten sposób zadanie publiczne o charakterze ponadgminnym powiatu na podstawie umowy z Miastem Ostrołęka.

3. Legalność pobytu

W czasie czynności prowadzonych przez przedstawicieli KMP wśród mieszkańców Domu nie było osób ubezwłasnowolnionych, jedna osoba umieszczona została w placówce na mocy postanowienia sądu.

Jednocześnie z informacji przekazanych przez dyrektor domu wynika, że w czasie przeprowadzania wizytacji wobec dwóch mieszkańców toczyło się postępowanie o ubezwłasnowolnienie.

4. Personel

W skład personelu dps wchodzi 19 osób (łącznie na 13,25 etatów), m.in.: 5 opiekunek, 1 pracownik socjalny, 3 pielęgniarki, 2 pokojowe, instruktor terapii zajęciowej. Jak wskazała dyrektor domu, wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa i wynosi nie mniej niż 0,6 na jednego mieszkańca (§ 6 ust. 2 pkt 3 lit. b rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 2012 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów pomocy społecznej [Dz. U. z 2012 r. poz. 964, dalej: rozporządzenie]).

Zgodnie z informacjami przekazanymi wizytującym, każdy pracownik w 2014 r. uczestniczył w następujących szkoleniach: *Elementy pracy z człowiekiem cierpiącym, umierającym. Rozmowa na końcu życia; Religijność i potrzeby duchowe seniora jako element treningu umysłu; Pomoc przedmedyczna w razie wystąpienia niepokojących*

zdarzeń; Aktywizacja seniora z demencją z elementami stymulacji podstawowej. Ćwiczenia praktyczne; Przeciwdziałanie niepokojącym zachowaniom pensjonariuszy. Zasady współżycia w zespole, kontakty interpersonalne. Natomiast w roku 2015 poza wyżej wymienionymi szkoleniami planowane jest przeprowadzenie następujących zajęć: *Prawa mieszkańca w domu pomocy społecznej; Tworzenie Indywidualnych Planów Wsparcia.*

Pomimo że, pracownicy domu mają zapewnione szkolenia obejmujące szerokie spektrum tematów, to jednak przedstawiciele mechanizmu stoją na stanowisku, iż z uwagi na trudności wynikające z pracy w dps (obciążenia, stres itp.), ważne jest przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, w związku z czym należy objąć personel warsztatami w tym zakresie.

Przedstawiciele KMP pragną zauważyć, iż w czasie wizytacji dps współpracował z psychologiem na podstawie umowy cywilnoprawnej. Jej warunki gwarantują pracę psychologa w placówce przez dwa parzyste kwartały roku. W opinii przedstawicieli KMP, psycholog pracujący w domu powinien prowadzić pracę z mieszkańcami placówki w systematycznych odstępach czasu przez cały rok. Warto bowiem podkreślić istotną rolę, jaką odgrywa systematyczna pomoc psychologiczna w przeżywaniu i radzeniu sobie z emocjami, szczególnie wśród osób przewlekle somatycznie chorych. Ponadto należy mieć na uwadze, iż do placówki trafiają osoby w różnym stanie psychofizycznym, często nieakceptujący zmiany dotychczasowego środowiska swojego pobytu. Objęcie opieką psychologiczną takiej osoby znacznie przyspieszy proces zaadaptowania się do nowej sytuacji. Wobec powyższego przedstawiciele KMP zalecają zapewnienie całorocznej pracy psychologa w placówce.

5. Traktowanie

W ocenie pracowników mechanizmu atmosfera panującą w placówce można opisać jako ciepłą i rodzinną. Wizytujący zwrócili szczególną uwagę na podejście personelu do mieszkańców, które było pełne empatii, cierpliwości i zaangażowania. Mieszkańcy podczas rozmów z wizytującymi chwalili personel, a jego pracę ocenili bardzo pozytywnie.

Z informacji uzyskanych od mieszkańców domu oraz personelu wynika, iż pensjonariusze mogą dobrowolnie angażować się w wykonywanie prac w placówce. Z rozmowy z jednym z mieszkańców wynika, że zgłosił się on do pomocy przy wymianie pampersów innym pensjonariuszom. Przedstawiciele KMP zdecydowanie negują praktykę, która polega na tym, że mieszkańcy dps wykonują czynności higieniczno-sanitarne przy

innych osobach zamieszkujących placówkę. Pracownicy BRPO stoją na stanowisku zgodnie z którym, przede wszystkim rolą personelu domu jest przewijanie mieszkańców tej placówki. Do przeprowadzenia tego zabiegu higienicznego potrzebne są kwalifikacje, które posiadają delegowani do wykonywania tego typu czynności pracownicy dps. Jednocześnie należy mieć na uwadze także komfort i ochronę prawa do intymności osoby, wobec której przeprowadzane są czynności higieniczno-sanitarne. W związku z tym przedstawiciele KMP zalecają wyeliminowanie prac mieszkańców na rzecz domu w postaci wymieniania pampersów mieszkańców dps.

W placówce obowiązuje *procedura dotycząca postępowania z mieszkańcem pod wpływem alkoholu*. Co do zasady *picie napoi alkoholowych jest dobrowolnym wyborem mieszkańca i nie może ono zakłócać spokoju współmieszkańcom*. Zakazane jest nadużywanie alkoholu. Zgodnie z zapisem przywołanej procedury, *do mieszkańca, który nie reaguje na prośby i uwagi o spokój, pracownicy domu zobowiązani są do poinformowania o tym ograny porządkowe (Policję)*. Zastrzeżenia przedstawicieli KMP wzbudził zapis, zgodnie z którym *w momencie zakłócania spokoju innym mieszkańcom personel ma prawo zarekwirować alkohol i sporządzić odpowiednią adnotację w zeszycie raportów*. Wizytujący zwracają uwagę, że zgodnie z przepisem art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Dz. U. z 1997, nr 78, poz. 483, dalej: Konstytucja), *każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia*. Jak stanowi Konstytucja, w przepisie art. 64 ust. 2 prawa te podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej. Natomiast z uregulowanej w przepisie art. 64 ust. 3 Konstytucji normy wynika, iż *ograniczenie własności może nastąpić tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty praw własności*. Mając na uwadze powyższe należy uznać, że przytoczony zapis *procedury dotyczącej postępowania z mieszkańcem pod wpływem alkoholu* jest niezgodny z przepisami prawa. Przedstawiciele mechanizmu zalecają zmianę treści opisywanej procedury tak, aby nie naruszała ona porządku prawnego.

Z informacji uzyskanych od dyrektora dps wynika, że od początku 2013 r. do dnia wizytacji nie stosowano przymusu bezpośredniego.

W analizowanym okresie ostatnich dwóch lat działalności placówki nie miały miejsca żadne postępowania dyscyplinarne wobec jej pracowników, jak również postępowania sądowego przeciwko dps lub jego personelowi.

W trakcie analizy książki raportów opiekuńczych przedstawicielka KMP zwróciła uwagę na lakoniczny wpis. Nie przedstawiał on wszystkich podjętych przez personel wobec mieszkanki DPS czynności. Wpis z dnia 4 grudnia 2014 r. dotyczący mieszkanki

[dane usunięto] brzmiał następująco: *Pani [dane usunięto] ma myśli samobójcze*. Z wyjaśnień pracowników placówki wynika, że podejmowane są właściwe interwencje wobec mieszkańców, w zależności od ich indywidualnej sytuacji. W tym wypadku mieszkanka została wysłana na konsultacje psychiatryczne. Jednak przedstawiciele KMP zauważyli, że brakuje takiej informacji we wpisach. Dlatego reprezentanci mechanizmu zalecają, aby wpisy w książce raportów opiekuńczych były prowadzone dokładnie i obejmowały opis reakcji personelu na zachowania mieszkańców.

6. Dyscyplinowanie

Podczas rozmowy z przedstawicielem KMP jeden z mieszkańców zasygnalizował, że z powodu nadużywania napojów alkoholowych została mu odebrana możliwość wychodzenia poza teren placówki na okres trzech miesięcy.

W tym miejscu przedstawiciele KMP wyjaśniają, iż kwestia wymierzania kar pozostaje w ścisłym związku z konstytucyjnymi prawami i wolnościami jednostki. Stosownie do art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.), *ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw*. Wobec powyższego, w aktualnym stanie prawnym brak jest podstawy upoważniającej pracowników domów pomocy społecznej do stosowania wobec mieszkańców środków dyscyplinarnych. Przedstawiciele mechanizmu zalecają odstępnie od praktyki wymierzania środków dyscyplinujących wobec pensjonariuszy.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Mieszkańcy domu korzystają ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Pensjonariusze dps są zapisani do lekarza rodzinnego oraz lekarza psychiatry pracujących w pobliskiej przychodni zdrowia. Lekarz rodzinny w ramach wizyt domowych przyjmuje pensjonariuszy regularnie raz w tygodniu na terenie domu oraz na wezwanie w nagłych przypadkach.

Na wizyty do specjalistów mieszkańcy przewożeni są karetką.

Z rozmów indywidualnych z mieszkańcami dps wynika, że wiedzą, na jakie dolegliwości cierpią oraz znają leki, które przyjmują. Wszyscy rozmówcy chwalili sobie opiekę medyczną, zarówno lekarza rodzinnego, jak i możliwość konsultacji u specjalistów.

Na terenie placówki nie ma sali rehabilitacyjnej, ale mieszkańcy domu korzystają z usług fizjoterapeutów zatrudnionych w pobliskiej przychodni zdrowia, która mieści się na tej samej ulicy. Ponadto z informacji przekazanych przez dyrektor domu wynika, że co dwa dni do placówki przychodzi rehabilitant, który prowadzi z 6 mieszkańcami tej placówki rehabilitację przyłóżkową.

8. Prawo do informacji

Zgodnie z treścią procedury dotyczącej przyjęcia mieszkańca do Domu Pomocy Społecznej PCK w Ostrołęce, nowy mieszkaniec jest przyjmowany przez dyrektora i pracownika socjalnego, a w przypadku, gdy są oni nieobecni, przyjęciem nowego mieszkańca zajmuje się pracownik pełniący dyżur w placówce. Takiej osobie przedstawiany jest personel oraz inni mieszkańcy domu, pokazywana jest topografia obiektu oraz zapoznawana jest ona z regulaminem oraz prawami i obowiązkami mieszkańca.

Przedstawiciele KMP pozytywnie ocenili działania podejmowane przez kierownictwo i personel placówki, których celem jest prawna edukacja pensjonariuszy.

W każdym pokoju mieszkańców wyeksponowany został dokument pt. *Prawa i obowiązki mieszkańca Domu Pomocy Społecznej PCK*. Ponadto na tablicy informacyjnej znajdowały się dane dotyczące życia mieszkańców takie jak np. jadłospis. Na tablicy zawieszona została również informacja z numerami telefonów do instytucji stojących na straży praw człowieka, brakowało jednak informacji zawierającej adresy tych placówek, co ułatwiłoby skontaktowanie się z ich przedstawicielami drogą korespondencyjną. Pracownicy KMP zalecają uzupełnienie danych instytucji stojących na straży praw człowieka o adresy tych organizacji.

Wizytujący zostali poinformowani przez dyrektor domu o tym, że w pracy placówki bardzo dużo miejsca poświęca się systematycznemu przypominaniu mieszkańcom domu o ich prawach i obowiązkach. Także w rocznym programie terapii zajęciowej w Domu Pomocy Społecznej Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrołęce 2015 r. przewidziane zostało organizowanie spotkań informacyjno – szkoleniowych dla mieszkańców, podczas których przeprowadzane jest bieżące przypominanie praw i obowiązków w oparciu o regulamin mieszkańców domu, jak również informowanie

mieszkańców o zmianach w przepisach prawnych z zakresu pomocy społecznej odnoszących się do zagadnień opiekuńczych.

W placówce funkcjonuje samorząd mieszkańców, którego kadencja trwa 2 lata. samorząd mieszkańców współpracuje z personelem w kształtowaniu właściwych relacji i stosunków pomiędzy mieszkańcami, mieszkańcami a personelem oraz zgłasza wnioski i opinie dotyczące funkcjonowania domu.

Co do zasady odbierane są od mieszkańców domu ich dowody osobiste, następnie odpowiednio zabezpieczane. Jednakże nie ma praktyki zbierania oświadczeń mieszkańców wyrażających zgodę na odbieranie od nich tych dokumentów. W tym miejscu należy wskazać, iż w myśl treści przepisu art. 79 pkt 2 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 2010 r. Nr 167, poz. 1131, ze zm.), *kto zatrzymuje bez podstawy prawnej cudzy dowód osobisty*, popełnia wykroczenie. Zgodnie jednak z wykładnią dokonaną przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 9 grudnia 2010 roku o sygnaturze II Aka 397/10, *znamiona wykroczenia (...) polegającego na zatrzymaniu cudzego dowodu osobistego nie są wypełnione, jeżeli wejście w posiadanie dowodu nastąpiło za akceptacją i przyzwoleniem osoby uprawnionej*. Pracownicy BRPO zalecają każdorazowe odbieranie zgody od mieszkańca lub opiekuna prawnego mieszkańca ubezwłasnowolnionego na przechowywanie dowodu osobistego.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Z informacji przekazanych wizytującym przez dyrektor domu oraz analizy dokumentacji dotyczącej funkcjonowania placówki wynika, że mieszkańcy dps mogą swobodnie opuszczać jego teren. Zasada ta została potwierdzona w czasie rozmów indywidualnych z pensjonariuszami. Każdy opuszczający placówkę pensjonariusz wpisuje się do księgi wyjść.

Mieszkańcy domu mogą przyjmować odwiedziny swoich gości codziennie w godzinach 8:00 – 20:00. Spotkania odbywają się na świetlicy, na dworze lub w pokojach. Nie ma ograniczeń podmiotowych w zakresie wizyt u mieszkańców osób spoza placówki.

Na terenie dps zamontowany jest bezprzewodowy aparat telefoniczny, z którego mieszkańcy domu mogą wykonywać bezpłatne połączenia telefoniczne na terenie kraju z zachowaniem poczucia prywatności.

Korespondencja nie podlega kontroli.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

Z rozmów indywidualnych z mieszkańcami placówki wynika, że są oni zadowoleni z oferowanych im form zagospodarowania czasu wolnego. Poza możliwością wykorzystania czasu w placówce zgodnie z indywidualnymi preferencjami, istnieje również propozycja uczestnictwa w zajęciach zorganizowanych przez placówkę. Wśród atrakcji można wymienić: wycieczki (np. do Ustki, do Myszyńca), imprezy okolicznościowe. Dyrektor domu poinformowała wizytujących, że pensjonariusze jeżdżą na wycieczki wynajmowanym autobusem.

Z analizy *rocznego programu terapii zajęciowej w Domu Pomocy Społecznej Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrołęce 2015 r.* wynika, że pensjonariusze mają możliwość wykonywać, w ramach odbywających się w domu zajęć, wyroby rękodzielnicze m.in.: zdobnictwo, dekoratorstwo, sztuka użytkowa, malarstwo. Ponadto w domu odbywają się dedykowane mieszkańcom placówki zajęcia szkoleniowe dotyczące tematów sposobów utrzymania właściwej higieny i zdrowia oraz praw mieszkańców.

Mieszkańcy domu mają możliwość uczęszczać na warsztaty terapii zajęciowej w Ostrołęce prowadzone przez Polski Czerwony Krzyż. Z domem współpracują mieszkańcy lokalnej społeczności na zasadach wolontariatu. W czasie wizytacji do mieszkańców dps przychodziły 3 wolontariuszki. Ponadto od dwóch lat w każdy wtorek mieszkańcy domu odwiedza grupa wolontariuszy, wychowanków Schroniska dla Nieletnich i Zakładu Poprawczego w Laskowcu.

11. Warunki bytowe

Placówka położona jest w zabytkowym, drewnianym, parterowym budynku. Dokoła obiektu znajduje się zagospodarowany ogródek, w którym mieszkańcy dps mogą spędzać wolny czas i gdzie organizowane są imprezy okolicznościowe.

W budynku wyodrębniono 6 pokoi mieszkalnych (2 pokoje czteroosobowe, 3 pokoje dwuosobowe oraz pokój trzyosobowy). Powierzchnia trzech z nich wzbudziła zastrzeżenia przedstawicieli KMP. Wyniki przeprowadzonych pomiarów wskazują, że metraż pokoi dwuosobowych wynosi 10,8 m² oraz 10,5 m². Natomiast powierzchnia pokoju trzyosobowego wynosi 15 m². Przedstawiciele KMP w tym miejscu przypominają, że zgodnie z treścią przepisu § 6 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, *dom uznaje się za spełniający warunki, jeżeli pokój mieszkalny wieloosobowy ma powierzchnię nie mniejszą niż 6 m² na osobę. Przy czym, pokój uznaje się za spełniający*

wymagane normy (...), jeżeli odstępstwo od tych norm poniżej wymaganej wartości nie jest większe niż 5%. Mają na uwadze powyższe trzeba uznać, iż minimalna powierzchnia pokoju dwuosobowego w domu pomocy społecznej powinna wynosić 11,4 m², a w przypadku pokoju trzyosobowego jego powierzchnia winna mierzyć 17,1 m². Przedstawiciele KMP zalecają zapewnienie wszystkim mieszkańcom domu metraż pokoju mieszkalnego zgodnego z obowiązującymi normami prawnymi.

Kolejna kwestia, która w opinii przedstawicieli KMP wymaga podniesienia, jest związana z zakwaterowaniem mieszkańców w ich pokojach. W domu wyodrębniono 2 pomieszczenia przeznaczone na pokoje mieszkańców, gdzie zakwaterowane zostały 4 osoby. W każdym z pokoi tylko jedna osoba jest mieszkańcem leżącym, pozostali to osoby samodzielnie poruszające się po placówce. W tym miejscu należy przypomnieć, że zgodnie z przepisem § 6 ust. 1 pkt. 3 lit. b rozporządzenia, *dom uznaje się za spełniający warunki, jeżeli pokój mieszkalny wieloosobowy ma powierzchnię nie mniejszą niż 6 m² na osobę i*

– w przypadku osób poruszających się samodzielnie – jest przeznaczony dla nie więcej niż trzech osób,

– w przypadku osób leżących – jest przeznaczony dla nie więcej niż czterech osób.

W związku z tym przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż prawodawca wyraźnie wskazał standardy, jakie powinny zostać zapewnione mieszkańcom domów pomocy społecznej. Jedną z obowiązujących norm jest przestrzeganie zasad kwaterowania tych osób w pokojach mieszkalnych. Reprezentanci mechanizmu zalecają zagwarantowanie mieszkańcom domu warunków zakwaterowania w pokojach mieszkalnych zgodnie z treścią przepisu § 6 ust. 1 pkt. 3 lit. b rozporządzenia.

Sypialnie pensjonariuszy zostały wyposażone w podstawowe meble: łóżko, stół, krzesła. Mieszkańcy mają możliwość zamykać szafki na klucz.

Pokoje w czasie wizytacji były czyste, zadbane, wolne od nieprzyjemnych zapachów. Pomieszczenia, z których korzystają mieszkańcy domu są systematycznie odświeżane. Pensjonariusze mogą przyozdabiać przestrzeń wokół siebie zgodnie ze swoim gustem.

Z powodu ograniczonej powierzchni obiektu, w którym mieści się dps, w placówce znajduje się jedno pomieszczenie łączące w sobie funkcje świetlicy, warsztatu terapii zajęciowej oraz stołówki.

Zgodnie z informacjami przekazanymi wizytującym przez dyrektora domu, większość mieszkańców kierowanych do placówki to osoby bezdomne. Kierownictwo

domu pozyskuje niezbędną odzież i obuwie do użytku dla potrzebujących mieszkańców z zasobów PCK.

Posiłki dla mieszkańców przygotowywane są na miejscu. W kuchni dostępne są podstawowe artykuły spożywcze, z których mieszkańcy mogą skorzystać pomiędzy regularnymi posiłkami. Ponadto na miejscu w domu przygotowywane są ciasta własnego wypieku. Część produktów żywnościowych, z których przygotowywane są posiłki, dom otrzymuje w ramach darów przekazywanych PCK.

Mieszkańcy mają możliwość prać swoją odzież w domu lub oddać rzeczy do pralni.

Miesięczny koszt pobytu mieszkańca w placówce wynosi 2751 zł.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami¹

Wjazd do budynków i poruszanie się po ogólnodostępnych miejscach nie powinny stanowić problemu dla żadnego mieszkańca domu. Pomiary wykonane przez przedstawicieli mechanizmu wskazują, że placówka częściowo jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Drzwi zastosowane w domu mają wymiary pozwalające na swobodne poruszanie się po placówce osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich.

Wątpliwości przedstawicieli KMP w zakresie dostosowania domu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami wzbudziła organizacja przestrzeni w sanitariatach. Należy bowiem mieć na uwadze, iż odpowiednie wyposażenie umożliwi osobom mniej sprawnym lub niesprawnym samodzielne wykonywanie codziennych czynności, w tym czynności sanitarno-higienicznych. Zgodnie ze wskazaniem prawidłowego projektowania przestrzeni tak, aby była ona dostępna dla osób z niepełnosprawnością, miska ustępowa powinna zostać zamocowana tak, by jej górna krawędź znajdowała się na wysokości 45-50 cm. Nie wszystkie mierzone przez przedstawicieli KMP muszle ustępowe znajdowały się na wskazanej wysokości. Zastrzeżenia przedstawicieli KMP wzbudza również fakt, że muszle klozetowe mieszczą się w wygradzonych stanowiskach, które wprawdzie pozwalają na podjechanie wózkiem inwalidzkim do muszli klozetowej od strony frontu, to jednak brakuje przestrzeni manewrowej pozwalającej na obrócenie wózka. Ponadto w takim przypadku korzystanie z toalety możliwe jest jedynie przy otwartych drzwiach do sanitariatu. Natomiast w przypadku muszli ustępowych nieogrodzonych od pozostałej powierzchni łazienki zainstalowane zostały poręcze, które jednak są nieruchome. Tym samym uniemożliwiają bezpośredni

¹ Reprezentanci KMP opierają się na informacji przekazanej w czasie szkolenia przeprowadzonego przez przedstawicieli Fundacji „Polska Bez Barier”.

podjazd do miski ustępowej i boczny transfer na nią. Należy w tym miejscu przypomnieć, że do domu trafiają osoby ze zróżnicowanym poziomem sprawności i umiejętności w korzystaniu z zainstalowanej infrastruktury. Z tego też powodu zalecane jest wprowadzenie uniwersalnych rozwiązań w tej materii. W ocenie przedstawicieli KMP, sprawdzonym rozwiązaniem jest zamontowanie poręczy uchylnej. Przedstawiciele KMP zauważyli również, że w przypadku wielu misek ustępowych zainstalowanych w domu znajdowały się one tuż przy umywalce w taki sposób, że dzieliła je poręcz. Zdaniem przedstawicieli KMP, takie rozwiązanie zmniejsza przestrzeń manewrową przy misce ustępowej. Ponadto wskazane byłoby wyposażenie umywalki w poręczę z obu stron, tak aby osoba z nich korzystająca mogła równomiernie oprzeć ciężar ciała. Zalecana wysokość górnej krawędzi umywalki powinna wynosić 85 cm, podczas gdy z pomiarów przedstawicieli KMP wynika, iż część z nich zamontowano na wysokości 79 cm.

Pracownicy KMP zaznaczają, że pewne modernizacje pozwalające na samodzielność osób z niepełnosprawnością (np. wymiana baterii łazienkowych na baterie z przedłużonym uchwytem zamiast takich, w których woda odkręcana jest kurkiem) nie wymagają szczególnych nakładów finansowych czy ingerencji w architekturę budynku.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm RP Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 1997 r. Nr 50, poz. 475), osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Nadto Polska w dniu 6 września 2012 roku ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169). Zgodnie z jej treścią należy umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach.

W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają uwzględnienie kwestii dostosowania placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

13. Prawo do praktyk religijnych

Rozmowy z mieszkańcami dps wskazują, iż w placówce przestrzegane jest prawo do praktyk religijnych. Mieszkańcy mogą zgodnie z własną wolą uczęszczać do kościoła na terenie Ostrołęki. Ponadto w domu ksiądz odprawia msze święte w dni świąteczne oraz pierwsze piątki miesiąca. Uczestnictwo w praktykach religijnych jest dobrowolne.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

I. Dyrektorowi placówki

1. wyeliminowanie prac mieszkańców na rzecz domu w postaci wykonywania czynności higienicznych na rzecz mieszkańców dps;
2. odstąpienie od praktyki stosowania środków dyscyplinujących wobec pensjonariuszy;
3. zagwarantowanie mieszkańcom domu warunków zakwaterowania w pokojach mieszkalnych zgodnie z treścią przepisu § 6 ust. 1 pkt. 3 lit. b rozporządzenia, w tym zapewnienie wszystkim mieszkańcom domu metrażu pokoju mieszkalnego zgodnego z obowiązującymi normami prawnymi;
4. zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatu dla pracowników z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu;
5. zapewnienie całorocznej pracy psychologa w placówce;
6. wprowadzenie i stosowanie oświadczeń o wyrażeniu przez mieszkańca (lub jego opiekuna prawnego) zgody na przechowywanie jego dowodu osobistego w depozycie domu lub u konkretnie wskazanej osoby;
7. uzupełnienie wykazu danych instytucji stojących na straży praw człowieka o ich adresy korespondencyjne;
8. uwzględnienie kwestii dostosowania placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
9. prowadzenie wpisów w książce raportów opiekuńczych w sposób dokładny i obejmujący opis reakcji personelu na zachowania mieszkańców;
10. zmianę treści *procedury dotyczącej postępowania z mieszkańcem pod wpływem alkoholu* tak, aby nie naruszała ona porządku prawnego.

II. Organowi prowadzącemu:

1. zapewnienie Domowi Pomocy Społecznej wsparcia finansowego w zakresie realizacji zaleceń pkt I.3, I.4, I.5, I.8.